

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

ORIFJON HOTAMOV HAYOTI VA IJODIY FAOLIYATI

Nargiza Bekboeva Muxammadjon qizi

Respublika musiqa va san'at kolleji o'qituvchisi

Annontatsiya: Ushbu maqolada Orifjon Hotamovning hayoti va ijodi haqida qisqacha so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Orifxon, xonanda, sozanda, mumtoz, musiqa, tur, jizzax, ijrochi.

Orifxon Hotamov (1927.10.10, Jizzax — 2002.25.9, Toshkent) — xonanda, sozanda (tanbur, g'ijjak), bastakor. O'zbekiston xalq hofizi (1993). Milliy mumtoz musiqa (ma-qom, ashula, katta ashula, bastakorlik) san'atining yirik vakili. Toshkent musiqa bilim yurtini g'ijjak ixtisosligi bo'yicha tugatgan (1954). Hofizlik va tanbur chalish yo'llarini ustoz J.Sultonovdan o'zlashtirgan. Muqimiy teatri (1944), O'zbek davlat filarmoni-yasi (1945-50), O'zbek radiosining xalq cholg'ulari orkestri (1956—59), etnografik ansambli (1959-76), *Ma-qom" ansambli (1976-89)da sozan-da, ayni paytda M.Uyg'ur nomidagi San'at instituti (1989—99), Toshkent konservatoriyasi (1999-yildan)da peda-gog. Repertuaridan katta ashula ("Ohkim", "Daydi Tanavor", "Bo'lmish" va boshqalar), mumtoz ashula ("Fe-ruz", "Abdurahmonbegi", "Hanuz", "Qo'shchinor", "Suvora" va boshqalar) va maqom yo'llari ("Dugoh Husayn", "Bayot" kabi), 20-asr bastakorlari ("Sodirxon Ushshog'i", S.Bobosharipov; "Ul kun jonon", J.Sultonov; "Dog'man", K.Otaniyozov va boshqalar) hamda o'zbek mumtoz va zamonaviy shoirlar g'azallariga o'zi bastalagan ("Naylayin", "Qoshi yosinmu deyin", "Qora bo'lib-dur", Navoiy; "Sensan sevarim", Lutfiy; "Yor o'tdimu", S.Zunnunova; "Holimni so'r maysan", Sadoiy; "Ohista-ohista", T.To'la; "Subhidam", P.Mo'min; "Vatandir", "Paydo bo'libdur", Chustiy va boshqalar) asarlari o'rin olgan. H. kuchli, ko'lami keng, shirador va dardli ovoz sohibi. H.ning o'ziga xos ijro va ijo-diy uslubi nozik did, teran maz-mundorligi bilan ajralib turadi. Ko'p yillar davomida Hakimjon Fayziyev, keyinchalik o'g'illari Axrorxon va Ismoilxonlar bilan hamnafaslik qilib, ovozlar ravonligi va mutanosibligi, tanbur-dutorning dil-kash Muloqotiga asoslangan jo'rovoz yo'lida ijod qilgan. Ijrolari va bastakorlik asarlari O'zteleradio-kompaniyasi fonotekasiga, bir necha gramplastinka va kompakt diskga yozilgan. "Do'stlik" ordeni bilan mukofotlangan (1997)

O'zbekiston xalq hofizi, zabardast bastakor, mohir sozanda Orifjon Hotamov – o'zbek mumtoz musiqa ijrochiligi va ijodkorligida o'ziga xos maktab yaratgan

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

san'atkor. U o'z ijodida ustoz bastakorlarning uslubiy an'analarini munosib davom ettirdi. Uning yuzlab yaratgan kuy, qo'shiq va ashulalari musiqa shinavdalarining qalbidan muhim joy oldi. Bu ustoz san'atkor O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi a'zolari safiga 1991 yil qabul qilingan. Ko'p yillar davomida u ijod bilan birga yosh san'atkorlarga saboq berdi va ularni kasbiy voyaga yetkazish bilan band bo'ldi. Orifxon Hotamov Jizzax shahrida Hotamxon Ne'matov oilasida 1927 yilning 10 oktyabrida tavallud topgan. U oilasidagi yetti farzandning to'ng'ichi edi. Hotamxon ota oilasi bilan 1936 yili Toshkentga ko'chib keladi. Orifxon maktabda o'qib yurgan paytlarida musiqaga qiziqadi va musiqa to'garagiga qatnashadi. Qisqa muddat ichida nay, g'ijjak, keyinroq tanbur, dutor chalishni puxta o'zlashtirib oladi. 1944 yili u Muqimiy nomidagi musiqiy teatrning cholg'u ansamblida ishlay boshladi, bir yildan so'ng esa O'zbek davlat filarmoniyasiga ishga o'tdi. Ushbu san'at dargohining turli konsert brigadalarida 5 yil davomida o'z zamonasining zabardast ustoz-xonanda va sozandalari bilan birgalikda faoliyat ko'rsatadi. 1950 yil O.Hotamov Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtida g'ijjak bo'yicha o'qiydi. Ayni paytda ijrochilik faoliyatini davom ettiradi. 1954 yili o'qishni muvaffaqiyatli bitirib, 1957 yilga qadar madaniyat uylaridagi badiiy havaskorlik to'garaklarida yoshlarga musiqadan saboq beradi. 1957 yili O'zbekiston radiosi qoshida D.Zokirov rahbarligidagi o'zbek xalq cholg'ulari orkestriga sato cholg'uchisi lavozimiga ishga taklif qilinadi. 1959 yili esa shu dargohda, atoqli bastakor O'zbekiston xalq artisti G'.Toshmatov rahbarligida keksa san'atkorlardan tashkil topgan musiqiy-etnografik ansamblga taklif etildi. O. Hotamov 1976 yildan boshlab maqomchilar ansamblida xizmatini davom ettiradi va 1989 yili nafaqaga chiqsada, ansamblida maslahatchi sifatida o'z faoliyatini davom ettiradi. Bundan tashqari, o'qituvchilik va jamoatchilik ishlarida ham qatnashib kelgan. U 1989-99 yillarda M.Uyg'ur nomidagi San'at institutida dotsent lavozimida talabalarga an'anaviy xonandalik bo'yicha saboq berdi. 1999 yildan umrining oxirigacha O'zbekiston davlat konservatoriyasining an'anaviy ijrochilik kafedrasida yosh sozanda va xonandalarni tarbiyaladi. Atoqli bastakor, mashhur hofiz O.Hotamov o'zining ustozlarini shunday eslagan: "... Ko'p ustozlar bilan bir necha yillar birga yelkadosh bo'ldik. O'qidik, o'rgandik, birga sozandalaru, qo'shovoqlik qildik. Mamatbuv Sattorov, Jo'raxon Sultonov, Ma'rufxo'ja Bahodirov kabi san'at darg'alari mening ustozlarimdir. Mening ilk ustozim deb bilaman. Ularning ko'p narsalari bizga va kelajak avlodga meros bo'lib qoldi. Biz shogirdlar joyi kelganda, ularning qo'shiqlaridan aytamiz, shogirdlarga o'rgatamiz. Maqsadim, o'tmish

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

ustozlar nomlarini hozirgi va kelgusi avlod eshitib bahra olsa, yoddan chiqarmasa". Bastakor O.Hotamovning ijodkorlik faoliyati ham o'ziga xos va serqirradir. U o'tgan davrda 500 dan ortiq kuy va ashulalar yaratdi. Butun ijodi davomida Yassaviy, Xayyom, Sakkokiy, Lutfiy, Navoiy, Bobur, Fuzuliy, Amiriy, Nodira, Haziniy, Uvaysiy, Munis, Ogahiy, Huvaydo, Muqimiy, Mashrab, Furqat, Roziy, Salohiy, Rojiy, Nisbat kabi o'tmish, Habibiy, S.Abdulla, Chustiy, S.Zunnunova, Zulfiya, V.Sa'dulla, E.Oxunova, H.Yahyoyev, Nilufar, P.Mo'min, T.To'la, N.Muhammad, M.Ali kabi zamondosh shoirlarning she'rlariga ashulalar yaratdi. Bu asarlarda Vatanga bo'lgan muhabbat va sadoqat, milliy g'urur, ota-onalarimizning qadri, sevgi muhabbat kabi mavzular o'z ifodasini topgan. Masalan, "Naylayin", "Qaro bo'libdur", "Oqara boshladi", "Bo'libdur", "Guluzorim mening", "So'nmasmu", "Yor sendek" (Navoiy so'zlari); "Bildingmu", "Dunyo mening", "Umring yeldek o'tadi", "Saxovat yo'q" (Yassaviy she'rlariga); "Firoqingizda", "Sensan sevarim", "Sendin ne hosil" (Lutfiy she'rlari); "Bilmas", "Aylamish" (Fuzuliy she'rlari), "Ey sabo", "Seni ko'rdim", "Bo'lmasa", "Alamdur", "Dema", "O'lduraymu dermisan", "Hojat emas", "Toqatim" (Mashrab she'rlari); "Davron meni o'tkardi", "Orazin aytay", "Parvo qilmayman" (Bobur she'rlari); "Yetib vaslingga", "Bahona qilib", "Bulbuli beqarormiz", "Men keldim" (Ogahiy she'rlari); "Fido", "Bahor et", (Nodira she'rlari) "Aylading qo'yding", "Ey sarvi qomat", "Savol aylab", "Rahm aylading", (Furqat she'rlar) "Yor esang yonimda bo'l", "Go'zal bu", "Qo'lingda toleyim" (Uyg'un she'ri); "Farzand", "Ko'zing", "Ahbobi bilan" (S.Abdulla she'rlari); "Tabassum", "Ohista – ohista" (T.To'la she'rlari); Shoir Chustiy bilan hamkorlikda juda ko'p ashulalar yaratdi: "Vatandir", "Paydo bo'libdur", "Muddaolardan holi", "Ovora bo'lma, deydi", "Indamaslar olami", "Rizo qiladi", "Derlar", "Tengi yo'q", "Kechmadim", "Bo'lurmi", "Ishi yo'q", "Kam bo'larmidi", "Suratingizdan o'rgilay", "Bahor ayyomida", "Bir qadah", "Noz etay, keling" va boshqalar. U yarim asrdan ko'proq vaqtdan beri Muhabbatxon aya bilan 10 farzandni tarbiyalab voyaga etkazdi. O'g'illari Ismoilxon, Muhammadxon va Ne'matxonlar ota kasbini egallashdi va xalqqa xizmat qilmoqdalar. Orifxon Hotamov 1987 yili "Mehnat faxriysi" ordeni, 1989 yili "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist", 1993 yili "O'zbekiston xalq hofizi" faxriy unvonlari, 1997 yili "Do'stlik" ordeni bilan taqdirlangan.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th November, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Adabiyot maktab darsliklari
2. Musiqa va san'at adabiyoti
3. Orifjon Hotamov musiqa va san'at shinamandasi(kitobi).

E- Conference Series

Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

E- CONFERENCE
SERIES